

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УСТАЛЕНИХ ВИРАЗІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Пістун Д. В.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – ст. викладач Кириченко О.А.

Усталені вирази – лінгвістичний феномен, який знаходиться у фокусі дослідження багатьох науковців. Науковий інтерес до проблеми усталених виразів не вщухає протягом тривалого часу, з огляду на те, що наразі, незважаючи на високий ступінь розробленості різноманітних аспектів усталених виразів, не існує єдиного уніфікованого визначення цього поняття, обсяг та зміст поняття все ще є об'єктом наукових дискусій.

В основу багатьох усталених словосполучень лягли найменування різних трудових процесів. Численною є група усталених словосполучень, що ґрунтується на спостереженнях за світом тварин.

Велика кількість усталених словосполучень виникла внаслідок характеристик життєдіяльності самої людини, її зовнішнього вигляду і психічного складу. Досить помітною є група усталених словосполучень, що своєю основою має найменування характерних рухів, жестів, виразної міміки. Особливе місце у пласті усталених словосполучень посідають звороти, пов'язані з професійнотермінологічною сферою. [2]

Джерелами походження усталених словосполучень є жива народна мова (усне побутове спілкування й усна народна творчість), біблійні вислови, вислови з античної міфології, крилаті вислови відомих людей, професійно-виробниче мовлення. Найбільш продуктивними джерелами походження можна вважати живе мовлення і професійно-виробничу діяльність. Саме жива народна мова стала джерелом походження усталених словосполучень, що виникли на основі спостережень за довколишнім світом, звичками й характером людей.

Усталені словосполучення – це терміни, значення яких не впливає зі значення слів, що його складають, а також прямого значення їх поєднання. Усталені словосполучення – стійкі поєднання слів, значення яких обумовлене історичними особливостями буття та існування народу, в мові яких вони з'явилися.

Наразі, не існує єдиної класифікації типів усталених виразів, проте, більшість дослідників розрізняє три типи усталених словосполучень:

фразеологічні зрощення (або ідіоми), фразеологічні єдності і фразеологічні поєднання.

Групи усталених виразів у сучасній англійській мові:

1. усталені вирази, що відносяться до групи «Relations – відносини»;
2. усталені вирази, що відносяться до групи «Activity – діяльність»;
3. усталені вирази, що відносяться до групи «Possibilities – можливості»;
4. усталені вирази, що входять до групи «Inevitability – неминучість»;
5. усталені вирази, що входять до групи «Personality traits – особистісні риси».

Найчисленнішою в сучасній англійській мові є група усталених виразів, що відносяться до групи «Relations – відносини» – вони вживаються в 35% випадків від загального числа прикладів. Менш численною є група усталених виразів, що відносяться до групи «Activity – діяльність» – вони вживаються в 20% від загального числа прикладів, та виразів, які відносяться до групи «Possibilities – можливості» та використовуються в 18% від загального числа прикладів. Найменш численними є усталені вирази, що входять до групи «Personality traits – особистісні риси» й вживаються в 15% випадків від загального числа прикладів, та усталені вирази, що входять до групи «Inevitability – неминучість» – вони вживаються в 12% від загального числа прикладів.

Усталені вирази є важливою складовою частиною сучасного мовлення, адже вони здатні виразити емоційну оцінку, надати висловлюванню позитивного або негативного відтінку, висловити ставлення мовця до означуваної ним проблеми / теми, донести до адресата зміст висловлювання й переконати його у правильності висловлених автором позицій.

Додаткової образності зафіксованим усталеним виразам надає той факт, що вони можуть використовуватись як у зафіксованій в лексикографічних джерелах формі, так і у трансформованому вигляді. Це засвідчує приналежність усталених виразів до двох зрізів: з одного боку, вони чітко відповідають лексикографічним стандартам, а з іншого, – тяжіють до стійкої мовної експресії [1, 15]. Крім того, варто наголосити на тому, що усталені вирази є одним із провідних засобів образності сучасної мови, що дає підстави зробити висновки про те, що сучасні сталі вирази виконують інформаційну, текстоформуючу, емоційну функції, а також функцію переконання.

1. Пилинський М. М. Взаємодія художнього і публіцистичного стилів української мови. К.: «Наукова думка», 1990. 216 с.

2. Федорченко Г. Фразеологічне багатство у сучасній публіцистиці.

URL: <http://eprints.zu.edu.ua/15578/1> (дата звернення: 10.11. 2020)

Пістун, Д.В. Лексико-семантичні особливості усталених виразів у сучасній англійській мові / Д.В. Пістун // Перекладацькі інновації: матеріали XI Всеукраїнської студ. наук.-практ. конф., 19–20 березня 2021 р. – Суми: СумДУ, 2021. - С. 103-105.